

afirmația lui Marian Popescu că strategiile repertoriale trebuie să lege creativitatea artistică de public, pledează și ea pentru o cercetare a societății românești care să permită existența unui teatru circumscris acestor realități. Iar dacă atenția și analiza observatorului se îndreaptă și către „jocurile de putere” din teatru, ce texte sunt montate și de cine, spre relația administrației teatrului cu ordonatorul de credit, sau către reglementările juridice care instituționalizează teatrul românesc, atunci criticul poate spera că ar avea vreo șansă în a deveni un „centru de putere”. În România nu știu să fi fost înainte de '89 un teatru precum cel praghez al lui Vaclav Havel, *Teatrul de la Balustradă!* Acolo, Havel a reușit să impună Primăvara de la Praga și prin experiența comunitară a teatrului.

Tot din perspectiva nevoii de a desena linii de forță pentru viața teatrală, Florica Ichim se întreba ce artiști au descoperit și au promovat criticii de teatru, ce valori au remarcat și au susținut, dacă a existat și o implicare pragmatică în teatru a teoreticienilor.

Temele pentru cea de-a treia ediție – stabilite prin consultări democratice! – vor fi centrate pe învățământul teatral (aflat în mare suferință, după cum se poate vedea urmărind examenele de absolvire sau Gala de la Mangalia) și pe analiza stadiilor de elaborare a dicționarului teatrului românesc; o cultură teatrală nu poate funcționa în absența „instrumentarului” specific, a dicționarelor și istoriilor pe domenii cât mai specializate.

„...și vom afla din taina lucrurilor” îi spune Lear, înțeleptit, Cordeliei, încrezător că apropierea îi va ajuta să comunice, împreună fiind trimiși la închisoare. Poate că șansa dialogului sincer, răbdarea și curiozitatea intelectuale ne vor ajuta să ascultăm și să înțelegem opiniile argumentate ale celor care gândesc, cred și simt diferit. Poate că așa se exercită și se rafinează spiritul critic.

Mircea MORARIU

REȘITA

Colocviul național de regie

Reșița, 28 septembrie – 3 octombrie 2005

Încercând să-și răspundă la întrebarea referitoare la ce putem prețui la un regizor, Camil Petrescu nota că „soarta unui spectacol se decide în mintea regizorului, în timpul lecturii piesei și al meditației consecutive. În clipele acelea, el nu numai că trebuie să pătrundă adânc – dominând-o – lucrarea pe care o va servi, dar va trebui să fie în stare de intuiție, care este secretul însuși al artei regizorului”. Cum lucrurile nu dau semne a se fi schimbat semnificativ, cum regizorul e cel care se cuvine să aibă „o perspectivă a întregului, știința depistării sensului ordonator și apoi arta ordonării, toate generate de o idee care este a spectacolului și numai a lui, acesta având forța

de a o inculca spectatorului“, după cum credea odinioară Valentin Silvestru, un *Colocviu național de regie* e cât se poate de potrivit. Ideea i-a venit teatrologului Zeno Fodor, iar întru înfăptuirea ei el și-a aflat un prețios aliat în Mălina Petre, directoarea Teatrului „G.A. Petculescu“ din Reșița. Un teatru care, în vremea din urmă, a adoptat decizia de a înfăptui spectacole moderne, de a părăsi anonimatul și de a se manifesta activ în ceea ce numim „mișcarea teatrală națională“. Sprijiniți mai mult ori mai puțin real de Consiliul Județean Caraș-Severin, de Primăria și Consiliul local Reșița, de Direcția pentru cultură, culte și patrimoniu cultural național din județ, de UNITER, A.I.C.T. și Ministerul Culturii și Cultelor, dar mai cu seamă de un foarte tânăr viceprimar, Dorinel Hotnogu, prezent mereu la spectacole și la dezbateri, dar nu în căutare de voturi, ci pentru a afla mai mult despre teatru și a da o mână de ajutor, dacă e cazul, inițiatorii colocviului l-au centrat pe tema extrem de ofertantă a *relației regizorului cu textul dramatic*. Și fiindcă spectacolele generează teoria și nu invers, fiecare reprezentație văzută a fost comentată de critici (Doina Modola, Ion Cocora, Marinela Țepuș, Alina Mang, Doru Mareș, Gabriela Măgirescu, Zeno Fodor și suprasemnatul), de regizori (Ștefan Iordănescu, Ion Mircioagă, Mihai Lungeanu, Mc. Ranin, Dan Vasile), lor alăturându-li-se firesc organizatorii și actorii reșițeni, pentru ca apoi concluziile să fie trase într-o dezbatere finală.

Spectacolul *Pygmalion*, regizat la Reșița de Adrian Nistorescu, a ridicat eterna problemă a felului în care ne apropiem de „clasici“, de literatura dramatică așa-zis canonizată și dacă e îndreptățit la o asemenea operațiune un Teatru care, fatalmente, nu dispune de actori „de vârstă“. *Bacantele* după Euripide, spectacol înfăptuit la Teatrul „Tony Bulandra“ din Târgoviște de Mihai Măniuțiu a readus în discuție actualitatea dramaturgiei antice și a felului în care un director de scenă poate valora această noutate, în argumentația sa scenică Măniuțiu mizând mult pe emoție și senzorial, decupând vârtos textul. În *spatele ochilor*, în care regizorul de origine turcă Kemal Başar a valorificat scenic o remarcabilă monodramă a scriitoarei israeliene Nava Semel, a stârnit discuții pe tema felului în care, grație reflecției active a directorului de scenă, un recital de bună calitate cum e cel al Mălinei Petre poate deveni chiar un spectacol în toată puterea cuvântului. Au plăcut în mod deosebit *Cheek to cheek*, regizat surprinzător de matur de Ana Mărgineanu, regizoarea evidențiind doi remarcabili actori, Ovidiu și Adriana Ghiniță, și *Fernando Krapp mi-a scris această scrisoare*, precis, poate prea precis lucrat de Claudiu Goga, unde sunt foarte buni Zoltan Lovas și Claudia Ieremia. Ambele sunt producții ale Teatrului „Ioan Slavici“ din Arad, din păcate prea puțin cunoscute, discuțiile orientându-se o clipă asupra strategiilor ce se cuvin adoptate pentru ca ceea ce e cu adevărat valoros să fie promovat și făcut cunoscut criticii, dar și spectatorilor din alte zone ale țării.

Deși au lipsit de la dezbateri chiar regizorii sus-numitelor spectacole, e obligatoriu să menționăm că discuțiile au fost vii, amicale, în consens ori în contradictoriu, poate și datorită faptului că vorbitorii au evitat un pericol semnalat cândva de Frații Goncourt ce ziceau despre un literat al vremii că posedă arta de a părea că vorbește. Așa încât această primă ediție a colocviului poate fi considerată drept o reușită, ei trebuind să-i urmeze obligatoriu altele mai bogate și mai substanțiale.